

Néhány tó – mint például a Bajkál-tó Oroszországban – még akár a földtörténeti jelen melegebb évtizedeiben is befagyhat télen (Fotó: Dmitry Vlasov, imageo.egu.eu)

Az évezred leghidegebb évtizede

Bolygónk felszíni hőmérséklete emelkedik és valószínű, hogy a jövőben melegebb évtizedekre kell számítanunk. De ha egy kicsit visszamegyünk az időben, egészen a 15. századig, akkor egy egészen más típusú időjárás- és klímaváltozás volt az, ami az évezred leghidegebb évtizedét hozta: az 1430-as éveket.

Chantal Camenish, a svájci Berni Tudományegyetem történésze akkor jött rá először, hogy valami nincs rendben az 1430-as évekkel, amikor a 15. századi közép-európai klímátörténeti feljegyzéseket tanulmányozta. A dokumentumok nagyon hideg telekről és késői fagyokról számoltak be, valamint arról, hogy nagyon sok folyó és tó befagyott ezen időszak alatt. Más feljegyzések azt is megemléstették, hogy 1432-33-ban Skóciában az embereknek üvegben kellett bort olvasztani, ha inni akartak!

Kathrin Kellerrel – egy berni klímakutatóval – és más tudósokkal erejüket, tudásukat egyesítették, hogy többet megtudjanak az 1430-as években uralkodó klímáról, és hogy az hogyan befolyásolta az európai közösségeket. Számítógépes modelleket használva Kathrin arra jött rá, hogy az 1430-as évek különös éghajlati viszonyai véletlenszerűen és természetes tényezők következtében alakultak ki. Európában így nagyon hideg telekkel és átlagos vagy annál melegebb nyarakkal találkozhattunk ez idő alatt.

Chantal ezután megvizsgálta, hogy hogyan reagáltak az akkori társadalmak ezekre a klímatisztikus körülményekre. A legtöbb helyen a hideg idő igen rossz hatással volt a termésre, ami éhínséghez vezetett. Emiatt az emberek legyengültek, megbetegedtek, sokan meg is haltak. De néhány városban a közösségek képesek voltak alkalmazkodni. Amikor éppen volt tartalék, elkezdtek tárolni a magvakat, hogy az embereknek akkor is legyen mit enni, ha éppen rossz a termés.

A kutatócsapat szerint, tanulmányuk abban segítheti a mai embert, hogy megmutatja, milyen szélsőséges éghajlati tényezők fenyegethetik a társadalmakat, és hogy milyen óvintézkedéseket lehet tenni, hogy ez kisebb mértékben érintse őket.

Vitassátok meg a témát tanároddal, szüleiddel is

Milyen hosszú egy évtized? És a millenium?

Mi a különbség időjárás és éghajlat között? Ez az angol [Crash Course Kids](#) videó segítségével lehet a válaszban

Mit ajánlott tenned a hideg elleni védekezésként? És hogyan tudnak alkalmazkodni a hideghez a társadalmak?

Érhetnek minket manapság szélsőséges éghajlati körülmények? Mit gondolsz melyik a valószínűbb napjainkban: extrém hideg vagy extrém meleg?

Jelen kiadvány az Európai Földtudományi Unió (EGU): 'The Coldest Decade of the Millennium? How the cold 1430s led to famine and disease' című sajtókiadványának gyerekeknek készült verziója. A szöveget írta Bárbara Ferreira (EGU média- és kommunikációs menedzser), szakmailag lektorálta Chantal Camenish (történész, University of Bern, Svájc) és Kathrin Keller (klíma szakértő, University of Bern, Svájc), oktatási szempontból ellenőrizte Phil Smith (koordinátor, Teacher Scientist Network, John Innes Centre, Norwich, Egyesült Királyság), magyarra fordította: Prokos Hedvig (geográfus, Magyarország). További információért (angol nyelven) látogass el ide: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.

